

QUAN HỆ KINH TẾ VIỆT NAM - ITALIA: 2 NĂM SAU KHI TRIỂN KHAI EVFTA

ThS.Vũ Thanh Hà
Viện Nghiên cứu Châu Âu

Tóm tắt: Trong những năm qua, Việt Nam và Italia tích cực thúc đẩy hợp tác thiết thực và hiệu quả trên tất cả các lĩnh vực, đặc biệt là thương mại và đầu tư. Trải qua một năm thương mại quốc tế bị đứt gãy vì đại dịch Covid-19, các quốc gia trên toàn thế giới đang nỗ lực hồi phục giao thương với các quốc gia khác. Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - EU (EVFTA) có hiệu lực từ tháng 8/2020 đúng lúc là một đòn bẩy thương mại giữa Việt Nam và các quốc gia thuộc liên minh này, trong đó có Italia.

1. Thực trạng quan hệ kinh tế Việt Nam - Italia những năm gần đây

Quan hệ thương mại, đầu tư là điểm sáng trong quan hệ hai nước nhờ sự tích cực tạo điều kiện tối đa của chính phủ hai bên. Việt Nam là một trong 10 thị trường mới nổi trong ưu tiên phát triển quan hệ thương mại và đầu tư của chính phủ Italia.

Theo Bộ Công Thương, Italia vẫn là đối tác thương mại lớn thứ 4 của Việt Nam trong EU, chỉ sau Hà Lan, Đức và Pháp. Các mặt hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam sang thị trường này bao gồm sản phẩm điện tử và linh kiện, điện thoại và linh kiện, máy móc, dụng cụ và phụ tùng, thủy sản, cà phê, hàng dệt may và giày dép. Italia cũng là nước tiêu thụ hạt điều có vỏ lớn nhất của Việt Nam, chiếm từ 60% đến 70% lượng điều nhập khẩu của nước này. Bên cạnh mặt hàng hạt điều, các mặt hàng xuất khẩu khác của Việt Nam cũng có giá trị tăng mạnh nhờ cắt giảm thuế quan trong khuôn khổ EVFTA. Chẳng hạn, giá trị xuất khẩu cá ngừ sang thị trường Italia đã tăng vọt 130% trong nửa đầu năm 2021, đạt khoảng 22,5 triệu USD³⁷.

Về thương mại

Italia là một trong những nước Tây Âu đầu tiên nối lại và phát triển các quan hệ hợp tác với Việt Nam sau thời kỳ ngưng đọng (những năm 1979 - 1989). Kim ngạch thương mại Việt Nam - Italia tăng vượt bậc, gấp 3 lần trong vòng 10 năm qua (từ 1,5

³⁷ VCCI (2022), *Vietnam, Italy aim to effectively utilise EVFTA*, tải tại: <https://wtocenter.vn/chuyen-de/19579-vietnam-italy-aim-to-effectively-utilise-evfta>.

tỷ USD năm 2009 lên hơn 4,6 tỷ USD năm 2018)³⁸. Năm 2016 đạt 4,7 tỷ USD; năm 2017 đạt 4,4 tỷ USD. Năm 2018, tổng kim ngạch thương mại hai chiều Việt Nam – Italia đạt 4,67 tỷ USD. Theo thương vụ Việt Nam tại Italia, nước này hiện là đối tác thương mại lớn thứ 4 của Việt Nam trong Liên minh châu Âu (EU), chỉ đứng sau Hà Lan, Đức và Pháp. Mặt khác, Việt Nam cũng là đối tác thương mại lớn nhất của Italia trong khối ASEAN với kim ngạch thương mại song phương liên tục tăng qua các năm. Việt Nam và Italia khẳng định kinh tế luôn là lĩnh vực hợp tác ưu tiên trong quan hệ giữa hai nước. Hai bên phấn đấu tăng kim ngạch song phương lên 6 tỷ USD vào năm 2022 và 10 tỷ USD trong tương lai gần³⁹.

Sau gần hai năm thực thi Hiệp định thương mại tự do Việt Nam – EU (EVFTA), trao đổi thương mại hai chiều Việt Nam - Italia đạt kết quả rất khả quan. Tính trong 11 tháng từ khi Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu (EVFTA) chính thức có hiệu lực (từ tháng 8 năm 2020 đến hết tháng 6 năm 2021), kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Italia đạt 7,8 tỷ USD, tăng 22,8% so với giai đoạn cùng kỳ trước khi có EVFTA (từ tháng 8/2019 đến hết tháng 6/2020)⁴⁰. Trong năm 2021, bất chấp tác động của dịch bệnh COVID-19, kim ngạch thương mại hai chiều đạt 5,6 tỷ USD, trong đó xuất khẩu của Việt Nam sang Italia đạt 3,8 tỷ USD, tăng 22%, nhập khẩu là 1,8 tỷ USD, tăng 19% so với năm 2020 nhờ Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu (EVFTA) được thực thi⁴¹. Tính đến hết tháng 4/2022, kim ngạch 2 chiều của 2 nước đạt trên 2,8 tỷ USD, tăng 14% so với cùng kỳ năm 2021⁴².

Tại cuộc họp lần thứ bảy của Ủy ban hỗn hợp hợp tác kinh tế Việt Nam – Italia ngày 7/6/2022, sau hai năm gián đoạn do đại dịch COVID-19 giữa Bộ trưởng Thương mại và Công nghiệp Đặng Hoàng An và Thứ trưởng Ngoại giao Italia Manlio di Stefano hai bên đã nhấn mạnh Italia là đại diện cho đối tác thương mại lớn nhất của quốc gia trong EU, trong khi Việt Nam là đối tác thương mại lớn nhất của nước Italia ở khu vực ASEAN. Kim ngạch thương mại hai chiều trong 5 năm qua tăng nhanh, đặc

³⁸An Bình (2019), *Hợp tác Việt Nam-Italy: Còn nhiều dư địa để phát triển*, <http://baochinhphu.vn/Doi-ngoai/Hop-tac-Viet-NamItaly-Con-nhieu-du-dia-de-phat-trien/367417.vgp>.

³⁹Anh Thư (2022), *Tạo động lực thúc đẩy quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam-Italia*, <https://nhandan.vn/tao-dong-luc-thuc-day-quan-he-doi-tac-chien-luoc-viet-nam-italia-post700527.html>.

⁴⁰Vũ Khuê (2021), *Việt Nam là đối tác thương mại lớn nhất của Italy trong khối ASEAN*, <https://vneconomy.vn/viet-nam-la-doi-tac-thuong-mai-lon-nhat-cua-italy-trong-khoi-asean.htm>.

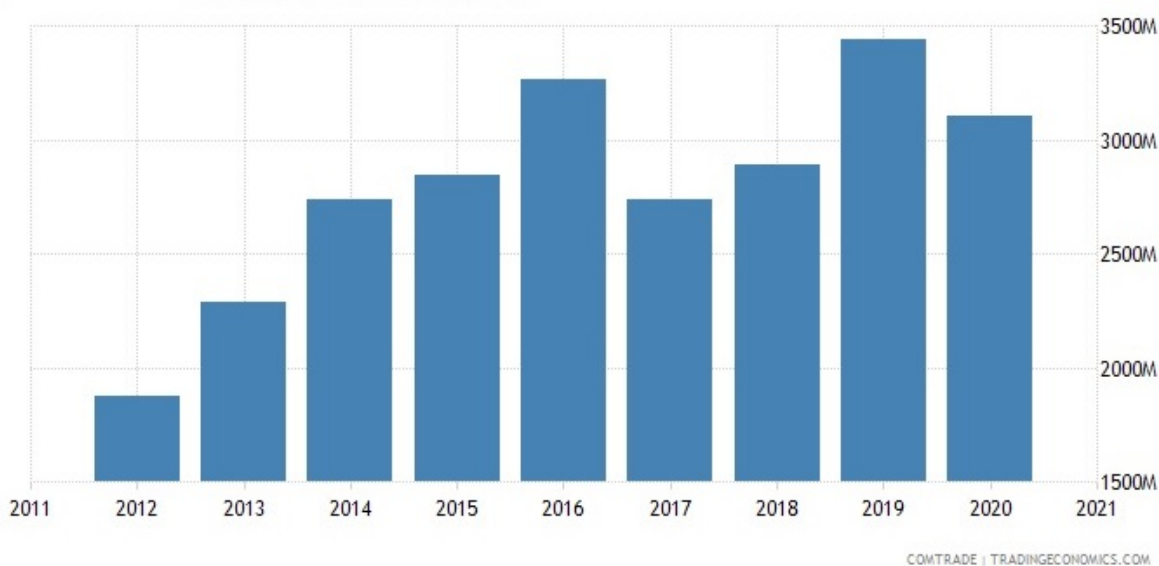
⁴¹Mạnh Hùng (2022), *Làm sâu sắc hơn nữa quan hệ Đối tác chiến lược Việt Nam – Italia*, <https://dangcongsan.vn/thoi-su/lam-sau-sac-hon-nua-quan-he-doi-tac-chien-luoc-viet-nam-italia-608490.html>.

⁴²Thu Thủy & Cấn Dũng (2022), *Việt Nam - Italia: Tiếp tục thúc đẩy hợp tác thương mại và kinh tế*, <https://congthuong.vn/viet-nam-italia-tiep-tuc-thuc-day-hop-tac-thuong-mai-va-kinh-te-179807.html>.

biệt sau khi Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - EU (EVFTA) có hiệu lực từ tháng 8 năm 2020. Theo thống kê số liệu của Tổng cục Hải quan, tổng kim ngạch thương mại song phương năm 2021 đạt hơn 5,6 tỷ USD, tăng 21% so với năm 2020. Tính đến cuối tháng 4, kim ngạch thương mại hai chiều nước đạt trên 2,8 tỷ USD, tăng 14% so với cùng kỳ năm⁴³.

Trong quan hệ thương mại giữa Việt Nam với Italia, Việt Nam ở vị thế xuất siêu, với mức xuất siêu khá cao (năm 2010 là 158 triệu USD, năm 2015 là 1.396 triệu USD, năm 2018 là 1.130 triệu USD, 3 tháng năm 2019 là 446 triệu USD)⁴⁴.

Hình 1: Xuất khẩu của Việt Nam sang Italia giai đoạn 2012-2020

Nguồn: Trading Economics (2022), Vietnam Exports to Italia, tải tại: <https://tradingeconomics.com/vietnam/exports/italy>

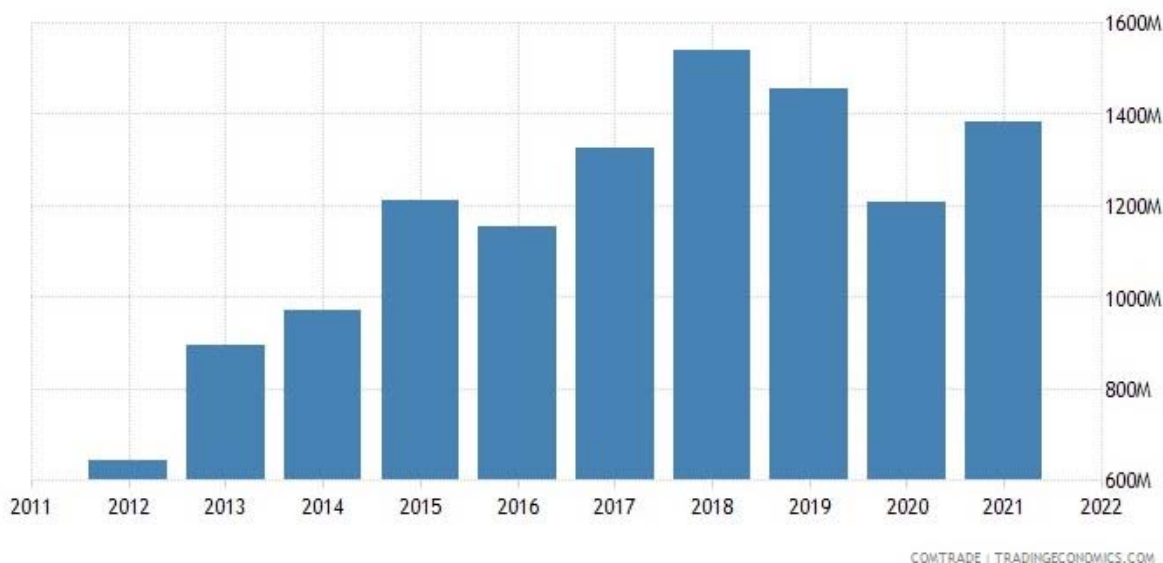
Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam sang thị trường Italia bao gồm: máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện, điện thoại và linh kiện, máy móc, dụng cụ, hàng thủy sản, cà phê, dệt may, giày dép... Đáng chú ý, Việt Nam là quốc gia đứng thứ nhất trong số những nước Italia nhập khẩu hạt điều bóc vỏ, chiếm khoảng 60-70% tổng kim ngạch nhập khẩu hạt điều của Italia.

Năm 2020, xuất khẩu của Việt Nam sang Italia là 3,1 tỷ USD. Các mặt hàng xuất khẩu chủ lực là thiết bị điện, điện tử (1,19 tỷ USD), da giày (264,49 triệu USD), cà phê (222,48 triệu USD), ...⁴⁵

⁴³ Vietnam, Italy seek broader trade and economic co-operation, tải tại: <http://dtinews.vn/en/news/018001/79437/vietnam--italy-seek-broader-trade-and-economic-co-operation.html>.

⁴⁴ An Bình (2019), *Hợp tác Việt Nam-Italia: Còn nhiều dư địa để phát triển*, <http://baochinhphu.vn/Doi-ngoai/Hop-tac-Viet-Nam-Italia-Con-nhieu-du-dia-de-phat-trien/367417.vgp>.

Hình 2: Xuất khẩu của Italia sang Việt Nam giai đoạn 2012-2021

Nguồn: Trading Economics (2022), Italia Exports to Vietnam, tải tại: <https://tradingeconomics.com/italy/exports/vietnam>

Ở chiều ngược lại, xuất khẩu của Italia sang Việt Nam năm 2021 đạt 1,38 tỷ USD. Theo đó, các mặt hàng chủ lực của Italia tại thị trường Việt Nam gồm có trang thiết bị công nghiệp và máy móc (392,58 triệu USD), đồ nội thất (33,16 triệu USD), dược phẩm (48,91 triệu USD)⁴⁶

Nhờ có EVFTA, kim ngạch xuất khẩu nhiều mặt hàng đã tăng vọt. Trong 6 tháng đầu năm 2021, giá trị xuất khẩu cá ngừ sang Italia đạt gần 22,5 triệu USD, tăng 130% so với cùng kỳ năm 2020⁴⁷. Bên cạnh các lĩnh vực có lợi thế khác, doanh nghiệp Việt Nam có thể thúc đẩy phát triển tại thị trường này các mặt hàng nông sản, thủy sản, gạo...Đó cũng là những mặt hàng được hưởng lợi nhiều từ Hiệp định EVFTA. Trong đó, đối với hàng thủy sản, có tới 51,8% các dòng thuế thuộc Chương 3 trong biểu mã HS hàng hóa Việt Nam xuất khẩu sang EU sẽ được xóa bỏ thuế nhập khẩu tại EU ngay khi EVFTA có hiệu lực, có 25,4% dòng thuế được giảm dần trong vòng 4 năm, 18,3% số dòng thuế giảm dần trong vòng 6 năm và 4,5% số dòng thuế giảm dần trong vòng 8 năm. Đối với hàng nông sản như chè, cà phê, 100% số dòng thuế được xóa bỏ về 0%; quế, hoa hồi, hạt tiêu, hạt điều, hoa quả (Chương 8 có tới 86,3% số dòng thuế sẽ về 0%). Đặc biệt, đối với mặt hàng gạo, EU dành cho Việt Nam hạn ngạch thuế quan

⁴⁵ Trading Economics (2022), *Vietnam Exports to Italy*, tải tại: <https://tradingeconomics.com/vietnam/exports/italy>

⁴⁶ Trading Economics (2022), *Italy Exports to Vietnam*, tải tại: <https://tradingeconomics.com/italy/exports/vietnam>

⁴⁷ Thu Thủy (2022), *Việt Nam - Italy: Khai thác hiệu quả EVFTA*, <https://congthuong.vn/viet-nam-italy-khai-thac-hieu-qua-evfta-177224.html>.

TRQ 80.000 tấn gạo/ năm (gồm 30.000 tấn gạo xay xát, 20.000 tấn gạo chưa xay xát và 30.000 tấn gạo thơm). Đặc biệt, EU sẽ tự do hóa hoàn toàn đối với gạo tằm, không áp dụng hạn ngạch.

Italia là quốc gia xuất nhập khẩu gạo khá lớn ở EU. Năm 2019, Italia xuất khẩu khoảng 675 nghìn tấn gạo (tương đương 624 triệu USD) sang các nước trên thế giới và nhập khẩu khoảng 221 nghìn tấn gạo (tương đương 174 triệu USD) từ các nước trên thế giới. Trong khi đó, Italia nhập khẩu từ Việt Nam chỉ khoảng 7 nghìn tấn (tương đương 5 triệu USD) năm 2019, tức là Việt Nam chỉ chiếm 3,1% thị phần nhập khẩu gạo của Italia. Trong khi nước này nhập khẩu gạo từ Pakistan 70 nghìn tấn (tương đương 64 triệu USD), từ Thái Lan 19 nghìn tấn gạo (21 triệu USD), từ Ấn Độ 16 nghìn tấn gạo (18 triệu USD) và từ Campuchia 6,7 triệu USD⁴⁸. Như vậy, vẫn còn nhiều dư địa để mặt hàng gạo thúc đẩy, phát triển tại thị trường này.

Về đầu tư

Chính phủ Italia đã đưa Việt Nam vào danh sách 10 thị trường mới nổi ưu tiên phát triển quan hệ thương mại và đầu tư. Hai bên đã thành lập Ủy ban hỗn hợp về hợp tác kinh tế và đã họp phiên đầu tiên tại Hà Nội vào tháng 10/2014, lần thứ hai vào tháng 10/2015, lần 3 vào tháng 11/2016, lần 4 vào tháng 11/2017, lần 5 tổ chức vào tháng 12/2018 tại Rome (Italia), lần 6 vào tháng 12/2020, lần 7 tổ chức vào tháng 7/2022 tại Hà Nội.

Italia đầu tư vào Việt Nam vẫn còn khá khiêm tốn so với tiềm năng và thế mạnh của một nước thành viên G7. Tuy nhiên, ngày càng có nhiều doanh nghiệp Italia bày tỏ sự quan tâm hơn đến thị trường Việt Nam. Theo ông Michele DERcole - Chủ tịch Hiệp hội Doanh nghiệp Italia (ICHAM) tại Việt Nam thì “dòng vốn đầu tư vào Việt Nam của doanh nghiệp Italia sẽ gia tăng trong thời gian tới, nhất là trong những lĩnh vực thế mạnh như chế biến thực phẩm, may mặc, dược phẩm, hạ tầng, văn hóa, du lịch...”⁴⁹. Sau 10 năm hoạt động tại Việt Nam, Icham đánh giá, số lượng doanh nghiệp và vốn đầu tư từ Italia đã đang tăng lên đáng kể, với hơn 200 nhà đầu tư mới trong 3 năm gần đây⁵⁰. Năm 2019 có thêm 16 dự án mới (so với 9 dự án năm 2018) và đặc biệt 85% dự án là trong lĩnh vực công nghiệp chế tạo, nhiều ngân hàng của Italia sẽ đặt văn

⁴⁸ Ngọc Hân (2021), *Việt Nam là đối tác thương mại lớn nhất của Italy trong ASEAN*, <https://moit.gov.vn/tin-tuc/thi-truong-nuoc-ngoai/viet-nam-la-doi-tac-thuong-mai-lon-nhat-cua-italy-trong-asean.html>.

⁴⁹ Nguyễn Hoàng (2019), *Hợp tác kinh tế Việt Nam – Italy: Phát triển tích cực*, <https://congthuong.vn/hop-tac-kinh-te-viet-nam-italy-phat-trien-tich-cuc-120594.html>.

⁵⁰ *Việt Nam là thị trường trọng điểm của Italy năm 2019*, <https://vtv.vn/kinh-te/viet-nam-la-thi-truong-trong-diem-cua-italy-nam-2019-20181128094202728.htm>, ngày 28/11/2018.

phòng đại diện tại Việt Nam nhằm hỗ trợ cho các doanh nghiệp muốn tiếp cận thị trường.

Tính đến hết năm 2021, Italia đứng thứ 35 trong tổng số 140 quốc gia và vùng lãnh thổ có đầu tư tại Việt Nam với 132 dự án với tổng số vốn đạt gần 404 triệu USD. Trong giai đoạn 2016-2020, đầu tư của Italia vào Việt Nam tăng từ 360 triệu USD lên 440 triệu USD trong 21 ngành nghề, chủ yếu trong các ngành giày da, xây dựng, thiết bị vệ sinh, bình nóng lạnh, chế biến thép⁵¹.

Trong thời gian qua, Hiệp hội DN Italia tại Việt Nam (ICHAM) đã xây dựng mạng lưới gồm gần 100 hội viên hoạt động trong nhiều lĩnh vực khác nhau và trải rộng trên nhiều tỉnh thành tại Việt Nam. Trong số các hội viên hàng đầu của ICHAM phải kể đến các FDI Italia như ENI (dầu khí), ENEL Green Power (năng lượng xanh), Bonfiglioli (thiết bị truyền động, hệ thống điều khiển), Piaggio Việt Nam (sản xuất, lắp ráp xe máy), Danieli Officina (sản xuất thép), Fiat Iveco (liên doanh ô tô Mekong), Datalogic (thiết bị đọc mã vạch, cảm biến, di động), Ariston Thermo Việt Nam (bình nóng lạnh và thiết bị năng lượng), HYKD (vải co giãn trong thể thao và đồ bơi). Nhiều nhà máy sản xuất đồ gỗ, chế biến đá của Việt Nam đang sử dụng máy móc, công nghệ của Italia. Thiết bị luyện thép của hãng Danieli đã có mặt tại trên 10 dự án ở Việt Nam, trong đó có nhà máy thép Việt-Italia, nhà máy thép Phú Mỹ.

Tập đoàn năng lượng ENI (dầu khí) có mặt tại Việt Nam từ năm 2013 đang vận hành 5 lô trong lưu vực sông Hồng và Phú Khánh ở ngoài khơi miền Trung Việt Nam và ngày càng củng cố vị thế tại Việt Nam. Bên cạnh đó có rất nhiều doanh nghiệp, địa phương Italia mong muốn có cơ hội hợp tác với các doanh nghiệp, địa phương Việt Nam.

Bình Dương (xếp thứ 3 cả nước sau TP. Hồ Chí Minh và Hà Nội về thu hút FDI) hiện có 8 dự án đầu tư với các doanh nghiệp Italia với tổng số vốn gần 64 triệu USD trong các lĩnh vực công nghiệp chế tạo, sản xuất phụ kiện giày, túi xách thời trang, hàng tiêu dùng và thực phẩm. Trong số 17/63 tỉnh thành có đầu tư của Italia, Vĩnh

⁵¹ Nhã Anh (2022), *Italy coi Việt Nam là ưu tiên phát triển quan hệ hàng đầu ở khu vực Đông Nam Á*, <https://baoquocte.vn/italy-coi-viet-nam-la-uu-tien-phat-trien-quan-he-hang-dau-o-khu-vuc-dong-nam-a-186372.html>.

Phúc là địa phương đứng đầu với 2 dự án lớn của Piaggio với tổng số vốn đăng ký đạt 90 triệu USD.⁵²

Về hợp tác phát triển

Italia bắt đầu cung cấp ODA cho Việt Nam vào những năm 1980 trong các lĩnh vực hợp tác ưu tiên giữa Italia và Việt Nam gồm: cấp thoát nước, bảo vệ môi trường, phát triển nguồn nhân lực, y tế, hỗ trợ thể chế... Ủy ban Hỗn hợp về Hợp tác Phát triển Việt Nam – Italia khởi động lại hợp tác tại Rome tháng 12 năm 2009 đã thông qua một số dự án trong các lĩnh vực ưu tiên (y tế, bảo vệ môi trường và hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ).

Từ tháng 3 năm 2014, Italia chuyển sang chương trình hỗ trợ theo dự án, tùy thời điểm và điều kiện tài chính, cho các lĩnh vực: đào tạo nghề và phát triển nguồn nhân lực, bảo vệ môi trường và quản lý nguồn nước, hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ, y tế.

Hiện nay, Chính phủ Italia đang hỗ trợ Việt Nam trong 11 dự án đang triển khai và 6 dự án khác trong giai đoạn chuẩn bị, với tổng số vốn cam kết hơn 100 triệu Euro. Các lĩnh vực chủ yếu mà Italia hỗ trợ Việt Nam bao gồm: quản lý nguồn nước, phát triển nguồn nhân lực, bảo vệ môi trường, hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ, y tế. Một số dự án đã được Italia cam kết tài trợ gồm: Dự án nâng cao năng lực sản xuất và cạnh tranh của doanh nghiệp của doanh nghiệp nhỏ và vừa trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh, các tỉnh Đồng Nai và Bình Dương, dự án “Hỗ trợ tạo việc làm và hòa nhập xã hội tại các trường dạy nghề Việt Nam”....

2. Những thuận lợi, khó khăn trong phát triển quan hệ kinh tế giữa hai nước

Thuận lợi

Tiềm năng hợp tác trong quan hệ Việt Nam - Italia còn rất lớn và sẽ được khai thác tích cực trong thời gian tới nhờ các yếu tố. Đó là tình đoàn kết hữu nghị truyền thống giữa hai nước đã có từ những năm chiến tranh. Quyết tâm chính trị được nuôi dưỡng bởi sự quan tâm của cộng đồng người dân và lãnh đạo hai nước đã thúc đẩy quan hệ hai nước liên tục duy trì và phát triển. Quan hệ chính trị ổn định tốt đẹp góp phần tạo thuận lợi lớn cho hợp tác trên các bình diện khác.

Yếu tố nữa là tiềm lực phát triển của mỗi bên rất lớn. Việt Nam- nền kinh tế đang trỗi dậy trong một khu vực kinh tế năng động- là thị trường có gần 100 triệu dân, với

⁵² Nhã Anh (2022), *Italy coi Việt Nam là ưu tiên phát triển quan hệ hàng đầu ở khu vực Đông Nam Á*, <https://baoquocte.vn/italy-coi-viet-nam-la-uu-tien-phat-trien-quan-he-hang-dau-o-khu-vuc-dong-nam-a-186372.html>.

dân số trẻ tại châu Á và có tầng lớp trung lưu đang lớn mạnh. Việt Nam còn là cửa ngõ để các doanh nghiệp Italia tiếp cận thị trường ASEAN và các thị trường khác thông qua các Hiệp định thương mại tự do mà Việt Nam là thành viên. Italia, thành viên Nhóm các nền công nghiệp phát triển nhất thế giới (G7), là một nền kinh tế phát triển, có nhiều thế mạnh về công nghệ, máy móc, nông nghiệp, công nghiệp thực phẩm, có thể đáp ứng nhu cầu đang gia tăng của Việt Nam. Với quy mô hơn 60 triệu dân, Italia là thị trường lớn, là cửa ngõ đường biển quan trọng để đưa hàng hóa vào châu Âu.

Nền kinh tế hai nước vừa có tính tương đồng, vừa có tính bổ trợ lẫn nhau. Kinh tế hai nước đều dựa trên các doanh nghiệp vừa và nhỏ, bổ trợ lẫn nhau về ngành hàng và sản phẩm. Do đó, nền kinh tế Italia và Việt Nam không mang tính cạnh tranh mà chỉ mang tính hợp tác. Đây là lợi thế lớn nhất trong hợp tác giữa hai nước.

Hai bên luôn tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp hai nước tăng cường hợp tác trong các lĩnh vực mà Italia có thế mạnh và Việt Nam có nhu cầu như cơ khí chế tạo, kết cấu hạ tầng, dệt may, da giày, chế biến gỗ, công nghiệp phụ trợ, vật liệu xây dựng, dầu khí, năng lượng tái tạo, chế biến thực phẩm...

Hiệp định tự do thương mại giữa Việt Nam và EU (EVFTA) mở ra rất nhiều cơ hội cho các doanh nghiệp Italia, đặc biệt là những doanh nghiệp vừa và nhỏ, trong việc tiếp cận những thị trường mới. EVFTA có hiệu lực, có tới 99% dòng thuế sẽ được gỡ bỏ theo lộ trình, giúp mang lại cơ hội lớn cho các doanh nghiệp Italia.

Việt Nam là quốc gia có dân số trẻ quan tâm đến các sản phẩm đáp ứng được tiêu chí chất lượng và tính bền vững, còn các sản phẩm Made in Italia cũng hoàn toàn đáp ứng được các tiêu chí này. Hơn thế nữa, các doanh nghiệp Italia cũng luôn sẵn sàng hợp tác với các doanh nghiệp Việt Nam. Hiện tại, nhiều doanh nghiệp của Italia đã hoạt động và mở rộng quy mô đầu tư tại Việt Nam và đạt được nhiều kết quả tích cực.

Italia có rất nhiều lợi thế để tăng cường quan hệ kinh doanh với Việt Nam, đặc biệt là trong lĩnh vực đổi mới công nghệ trong bối cảnh Việt Nam đang hướng tới một nền kinh tế tuần hoàn với nền công nghiệp thông minh - giảm thiểu sử dụng tài nguyên, tăng khả năng tái sử dụng và tái chế, thân thiện môi trường. Việt Nam rất chú trọng phát triển các ngành sản xuất với hàm lượng công nghệ, giá trị gia tăng ngày càng cao, và quan tâm đến số hoá nền kinh tế. Trong khi đó, Italia hiện có 800 viện nghiên cứu công nghệ cao và các doanh nghiệp cũng có công nghệ tiên tiến nên hoàn toàn có thể hỗ trợ Việt Nam thực hiện các mục tiêu của mình.

Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển mô hình tăng trưởng mới. Theo đó, việc thu hút FDI với xu hướng thân thiện môi trường là chủ trương quan trọng. Hiện Việt Nam định hướng thu hút FDI đến những lĩnh vực có công nghệ cao, đặc biệt là thân thiện với môi trường. Cùng với đó, mỗi năm Việt Nam cũng cần thêm 25 tỷ USD⁵³ vào đầu tư cơ sở hạ tầng và không thể dựa chủ yếu vào nguồn vốn ODA như trước đây, mà phải dựa nhiều hơn vào hợp tác công tư. Với định hướng mới đó, các nước phát triển, trong đó có Italia sẽ trở thành đối tác ngày càng quan trọng của Việt Nam bởi các doanh nghiệp Italia hiện nắm giữ nhiều công nghệ hàng đầu thế giới.

Khó khăn

Nói về khó khăn, khi nhắc đến thương mại quốc tế, chúng ta thường nói về các rào cản thuế quan và phi thuế quan. Đối với các rào cản thuế quan, Hiệp định EVFTA sẽ gỡ bỏ hầu hết các loại thuế quan trong 7 năm tới. Đối với các rào cản phi thuế quan, chúng ta thường nhắc đến các quy định như hạn chế định lượng, tiêu chuẩn kỹ thuật, giấy phép,... Không phải sản phẩm nào cũng có thể nhập khẩu vào Việt Nam. Khi nhắc đến các sản phẩm nông sản, các sản phẩm này cần được kiểm tra, kiểm soát kỹ lưỡng. Quá trình kiểm tra này thường tốn nhiều thời gian, đôi khi bên nhập khẩu và xuất khẩu có quan điểm trái ngược nhau và đây là khó khăn cần hai bên cùng tháo gỡ.

Italia thuộc EU nên các khó khăn mà doanh nghiệp Việt Nam gặp phải khi xuất khẩu sang thị trường Italia tương tự như xuất sang EU, gồm: các tiêu chuẩn kỹ thuật, các quy định về chứng nhận, bao bì...

Hơn nữa, khi làm ăn thương mại với các doanh nghiệp Italia, doanh nghiệp Việt Nam còn gặp thêm một số thách thức về: môi trường pháp lý rất phức tạp và đôi khi thiếu sự minh bạch, rõ ràng; các sản phẩm liên quan đến sức khỏe, an toàn hoặc về môi trường có quy định và tiêu chuẩn kỹ thuật cao, thậm chí còn cao hơn cả những yêu cầu cơ bản của EU. Do đó, các doanh nghiệp vừa và nhỏ Việt Nam với quy mô sản xuất còn nhỏ, giá cả và mẫu mã vẫn khó cạnh tranh được với hàng hóa một số nước khác.

3. Giải pháp thúc đẩy quan hệ kinh tế Việt Nam - Italia

Nhằm thúc đẩy hợp tác kinh tế giữa Việt Nam và Italia trong thời gian tới, quan hệ chính trị - ngoại giao cần luôn tiên phong và mở đường cho các lĩnh vực khác, trong đó có hợp tác kinh tế, thương mại. Chính vì thế, có lẽ nên nhìn nhận rằng, quan hệ

⁵³ Đỗ Lê (2019), *Thúc đẩy hợp tác thương mại và đầu tư Việt Nam – Italy*, <http://thoibaonganhang.vn/thuc-day-hop-tac-thuong-mai-va-dau-tu-viet-nam-italy-88683.html>.

kinh tế - thương mại hiện chưa xứng tầm với tiềm năng của hai nước và mong muốn của hai bên. Để khắc phục điều này, cần phải xác định đâu là nguyên nhân hay rào cản đang kìm hãm các hợp tác kinh tế giữa hai nước. Các yếu tố đó là khoảng cách địa lý, sự hiểu biết lẫn nhau và rào cản về ngôn ngữ. Việt Nam và Italia đã và đang thiết lập các cơ chế hợp tác như Ủy ban hỗn hợp về hợp tác kinh tế - thương mại, cũng như các thỏa thuận bảo hộ đầu tư, hiệp định thương mại tự do. Đây là lúc hai nước cần triển khai mạnh mẽ các cơ chế và thỏa thuận đó, song song với việc tạo các điều kiện thuận lợi nhất cho cộng đồng doanh nghiệp của hai bên gặp gỡ, tìm hiểu các cơ hội hợp tác chung.

Trong thời gian tới, điều cần làm là loại bỏ rào cản về địa lý, tạo điều kiện thuận lợi cho việc đi lại với việc thiết lập đường bay thẳng giữa Việt Nam và Italia. Hiện tại, kết nối hàng không giữa hai nước vẫn phải quá cảnh qua nước thứ ba. Điều này gây khó khăn và làm mất nhiều thời gian của doanh nghiệp và người dân. Tiếp đó, cần tiếp tục đẩy mạnh giảng dạy ngôn ngữ và văn hóa Italia ở Việt Nam và ngược lại. Cần đào tạo những con người thông thạo ngôn ngữ và hiểu biết văn hóa hai nước để họ trở thành những cầu nối quan trọng trong thúc đẩy quan hệ hai nước nói chung và quan hệ hợp tác kinh tế nói riêng. Cuối cùng, hợp tác địa phương giữa hai nước cũng cần có những bước phát triển mới và đây cũng là những phương hướng mà Đại sứ quán Việt Nam tại Italia dự kiến thúc đẩy trong thời gian tới.

Thúc đẩy các dự án hợp tác cụ thể, kể các theo mô hình Đối tác công tư (PPP) trong một số lĩnh vực như cơ sở hạ tầng, năng lượng, du lịch, môi trường... Trao đổi và chia sẻ công nghệ, kinh nghiệm trong các lĩnh vực mà mỗi nước có thế mạnh. Khuyến khích và tăng cường cơ hội tiếp xúc cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ và các tổ chức thương mại của hai nước.

Để phát triển kinh doanh tại thị trường Italia, các doanh nghiệp Việt Nam cần am hiểu về thị trường cũng như sản phẩm dự định xuất khẩu, tìm hiểu thị phần đối thủ cạnh tranh của sản phẩm đó. Bên cạnh đó, doanh nghiệp cần tìm hiểu và đáp ứng được thị hiếu người tiêu dùng, ngay từ khâu vị, bao bì, an toàn thực phẩm, và hàng hóa muốn xuất sang Italia cần tuân thủ các tiêu chuẩn rất cao về lao động, môi trường...

Kết nối các doanh nghiệp giữa hai nước thông qua việc phối hợp tăng cường truyền tải thông tin, hỗ trợ thủ tục pháp lý, tổ chức các hoạt động nghiên cứu, khảo sát thị trường Italia và Việt Nam... nhằm tìm kiếm cơ hội đầu tư và kinh doanh cho doanh

ng nghiệp Italia và Việt Nam. Hỗ trợ các doanh nghiệp hai nước tăng cường kết nối quan hệ đối tác. Điều này sẽ cho phép các doanh nghiệp vừa và nhỏ của Italia chia sẻ công nghệ và kinh nghiệm sản xuất chất lượng cao với các doanh nghiệp của Việt Nam, góp phần củng cố nền công nghiệp sản xuất của Việt Nam.

Việt Nam cần tăng cường nhiều hơn nữa công tác chỉ dẫn địa lý (geography indications) thông tin cụ thể, minh bạch hơn nữa về các sản phẩm hàng hóa của mình. Bởi vì khi hai bên có đầy đủ các thông tin chính xác địa lý về nguồn gốc, xuất xứ của hàng hóa thì vấn đề bảo hộ thương hiệu và thương mại hai chiều chắc chắn sẽ được tăng cường.

Kết luận

Trải qua hơn 45 năm kể từ ngày thiết lập quan hệ ngoại giao và 5 năm thiết lập quan hệ Đối tác chiến lược, quan hệ Việt Nam-Italia vẫn đang trên đà phát triển tích cực, ngày càng sâu rộng trên tất cả các lĩnh vực từ chính trị, kinh tế, văn hóa giáo dục và hợp tác địa phương.

Có thể nói, hợp tác thương mại và đầu tư song phương Việt Nam - Italia thời gian qua có nhiều chuyển biến tích cực. Sau gần hai năm thực thi Hiệp định thương mại tự do Việt Nam – EU (EVFTA), trao đổi thương mại hai chiều Việt Nam – Italia đạt kết quả rất khả quan. Nhờ có EVFTA, kim ngạch xuất khẩu nhiều mặt hàng đã tăng vọt. Tuy nhiên, kết quả đầu tư và kim ngạch thương mại giữa Việt Nam - Italia chưa thực sự tương xứng với tiềm năng và nhu cầu của hai nước. Việt Nam và Italia cần tận dụng những lợi thế mà EVFTA mang lại để phát triển quan hệ thương mại, đầu tư giữa hai bên.

Trong tương lai, việc củng cố và phát huy quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam – Italia, phục vụ sự nghiệp phát triển ở mỗi nước, góp phần vào công cuộc duy trì hòa bình, ổn định và thịnh vượng ở khu vực và trên thế giới có ý nghĩa hết sức quan trọng. Bên cạnh những thuận lợi còn tồn tại nhiều khó khăn, tuy nhiên với quyết tâm và mong muốn của lãnh đạo và nhân dân hai nước, chúng ta hoàn toàn có thể tin tưởng vào tương lai tươi sáng của quan hệ Việt Nam - Italia.

Tài liệu tham khảo

1. An Bình, Hợp tác Việt Nam-Italy: Còn nhiều dư địa để phát triển, <http://baochinhphu.vn/Doi-ngoai/Hop-tac-Viet-NamItaly-Con-nhieu-du-dia-de-phat-trien/367417.vgp>, ngày 03/06/2019.
2. Tạo động lực thúc đẩy quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam-Italia, <https://nhandan.vn/tao-dong-luc-thuc-day-quan-he-doi-tac-chien-luoc-viet-nam-italia-post700527.html>, ngày 08/06/2022.
3. Vũ Khuê, Việt Nam là đối tác thương mại lớn nhất của Italy trong khối ASEAN, <https://vneconomy.vn/viet-nam-la-doi-tac-thuong-mai-lon-nhat-cua-italy-trong-khoi-asean.htm>, ngày 23/08/2021.
4. Mạnh Hùng, Làm sâu sắc hơn nữa quan hệ Đối tác chiến lược Việt Nam – Italia, <https://dangcongsan.vn/thoi-su/lam-sau-sac-hon-nua-quan-he-doi-tac-chien-luoc-viet-nam-italia-608490.html>, ngày 21/04/2022.
5. Thu Thủy & Cán Dũng, Việt Nam - Italia: Tiếp tục thúc đẩy hợp tác thương mại và kinh tế, <https://congthuong.vn/viet-nam-italia-tiep-tuc-thuc-day-hop-tac-thuong-mai-va-kinh-te-179807.html>, ngày 07/06/2022.
6. Thu Thủy, Việt Nam - Italy: Khai thác hiệu quả EVFTA, <https://congthuong.vn/viet-nam-italy-khai-thac-hieu-qua-evfta-177224.html>, ngày 09/05/2022.
7. Ngọc Hân, Việt Nam là đối tác thương mại lớn nhất của Italy trong ASEAN, <https://moit.gov.vn/tin-tuc/thi-truong-nuoc-ngoai/viet-nam-la-doi-tac-thuong-mai-lon-nhat-cua-italy-trong-asean.html>, ngày 18/08/2021.
8. Nguyễn Hoàng, Hợp tác kinh tế Việt Nam - Italy: Phát triển tích cực, <https://congthuong.vn/hop-tac-kinh-te-viet-nam-italy-phat-trien-tich-cuc-120594.html>, ngày 05/06/2019.
9. Việt Nam là thị trường trọng điểm của Italy năm 2019, <https://vtv.vn/kinh-te/viet-nam-la-thi-truong-trong-diem-cua-italy-nam-2019-20181128094202728.htm>, ngày 28/11/2018.
10. Nhã Anh, Italy coi Việt Nam là ưu tiên phát triển quan hệ hàng đầu ở khu vực Đông Nam Á, <https://baoquocte.vn/italy-coi-viet-nam-la-uu-tien-phat-trien-quan-he-hang-dau-o-khu-vuc-dong-nam-a-186372.html>, ngày 07/06/2022.
11. Đỗ Lê, Thúc đẩy hợp tác thương mại và đầu tư Việt Nam – Italy, <http://thoibaonganhang.vn/thuc-day-hop-tac-thuong-mai-va-dau-tu-viet-nam-italy-88683.html>, ngày 07/06/2019.
12. Trading Economics (2022), Vietnam Exports to Italy, tải tại: <https://tradingeconomics.com/vietnam/exports/italy>